

FELTPOLITIDETACHEMENTET

Armbind & efterlysningslister

Tekst & billeder: Ulrik Skov Hansen

Feltpolitiet fungerede som en politienhed i tilknytning til den danske brigade i Sverige i perioden 31. juli 1944 til 20. juni 1945.

Feltpolitidetachmentet blev etableret, idet den danske regering, departementschefstyret og Frihedsrådet ikke mente, at politiet ved den forestående og forventede overgivelse af de tyske tropper i Danmark, ville være i stand til, på befrielsesdagen, til at eftersøge og pågribe nøglepersoner fra den tysk hær samt værnemagere, med henblik på retsforfølgelse i Danmark.

Eftersøgningen i Danmark havde man besluttet ikke at bede englænderne om hjælp til, idet man ønskede både eftersøgning, efterforskning og domstolsprøvelse på rent danske hænder.

På befrielsesdagen den 5. maj ankom de første soldater fra den danske brigade kl. 8:00 om morgenen til Helsingør fra Sverige, fulgt af de 30 medarbejdere i Politidetachmentet. Disse medarbejdere havde primært en militær eller politimæssig karriere fra Danmark.

Brigaden ankom til Helsingør med armbindet mærket med krone og Danmark. Men da brigaden marcherede mod København, blev armbindene indsamlet og det armbind vi kender i rødt, blåt og hvidt udleveret i stedet. For Politidetachmentet havde man udarbejdet det særskilte armbind med kobberbogstaverne PD tilføjet.

Fra befrielsesdagen den 5. maj blev grænsen til Tyskland bevogtet af lokale frihedskæmpere på den danske side og engelske soldater på den tyske side. Antallet af tyske soldater og værnemagere, der passerede grænsen mod især Flensborg, var imidlertid så stort, at man ikke kunne følge med i identifikationen og tilbageholdelsen af efterlyste.

**Brigade-armbind anvendt ved ankomsten til Danmark.
Disse armbind blev produceret i Sverige**

Brigade-armbind af typen, der blev skiftet til, under marchen til København. Genkendelig med nubret skjold, kun én syning i det hvide bånd og ligeledes produceret i Sverige

Feltpolitidetachmentet blev derfor beordret mod grænsen, som man bevogtede fra den 6.-7. maj, indtil man fik hjælp af brigadens hærenheder, der ankom ved grænsen den 10. maj. Hver enkelt tysk soldat, der passerede grænsen, skulle forelægge identifikationspapirer og blev holdt op imod efterlysningslisterne, som feltpolitidetachmentet havde med sig fra Sverige

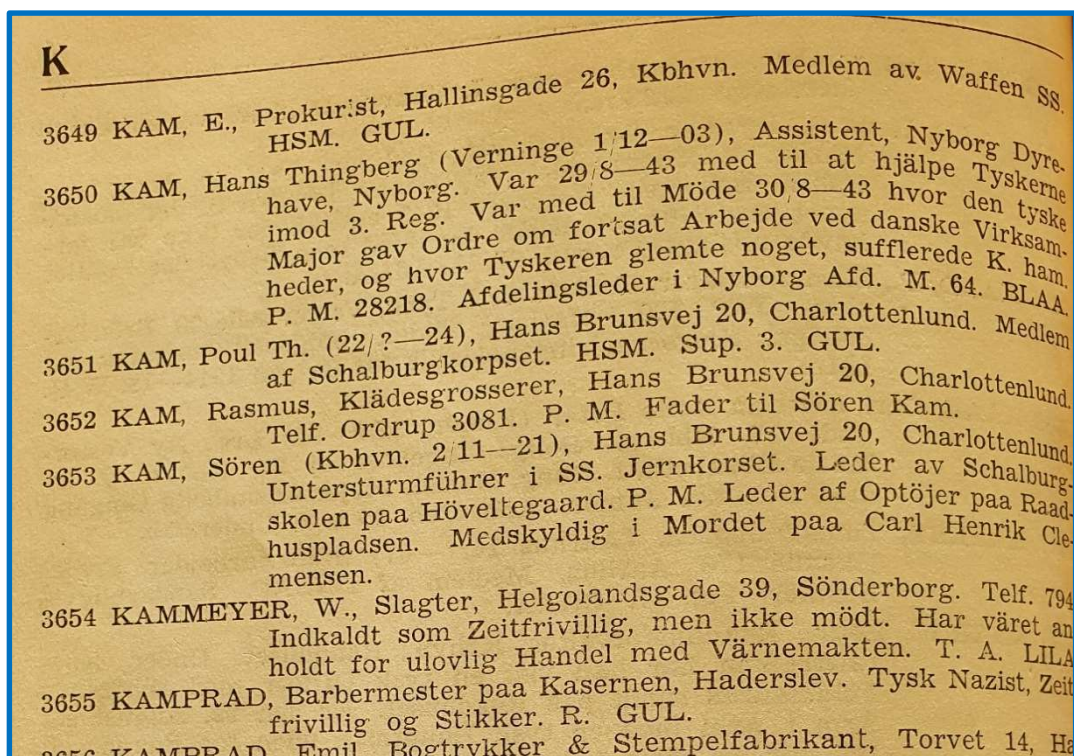
Brigade-armbind med PD for Politidetachmentet.

Brigadens forskellige armbind er yderligere beskrevet i artikelserien om modstandsbevægelsens armbind i Militaria-Nyt blad nr. 2 og 3 fra 2017

Politidetachmentet havde to lister hhv. en såkaldt rød liste på 2.952 tyske officerer, soldater og særlige danske eftersøgte, samt en såkaldt grå liste på 8.101 personer, alene danske statsborgere, herunder Frikorpsfolk og Hilfspolizei (HIPO folk). Listerne var udarbejdet i et samarbejde mellem Frihedsrådet, modstandsbevægelse, den danske brigade og de svenske myndigheder.

Den røde liste blev indsamlet og destrueret ved Politidetachmentets ophør den 20. juni 1945, mens den anden lejlighedsvis ses forhandlet antikvarisk.

Den grå liste over danske statsborgere blev også omdelt på befrielsesdagen og brugt af modstandsbevægelsen lokalt i Danmark i befrielsesdagene. De efterlyste danskere er inddelt alfabetisk efter efternavn og ved hver person registrerer en farvekode efter den formodede farlighed, eller på nydansk – voldsparathed, for at frihedskæmperne, der skulle forestå arrestationen, ud fra denne oplysning kunne justere bevæbning og mandskab i forhold til den enkelte anholdelsesforretning.

På side 208 i den grå liste under K finder man flere medlemmer af Kam-familien – hvor den mest kendte er Søren Kam

Pin til brug for den i 1946 stiftede Brigadeforening, der som foreningsemblem valgte en miniature af brigadeskjoldet

For de fleste personer på den grå liste refereres til arkivoplysninger, som har indeholdt de reelle dokumenter og rapporter, der har ført til behovet for anholdelse og måske senere domfældelse. For personerne er imidlertid også registreret oplysninger om de eftersøgte som mildt sagt subjektive. Her skrives f.eks. uden omsvøb om de anholdte er landsforrædere eller feltmadrasser. Det er derfor ingen overraskelse at Rigsarkivet har lagt begrænsninger i adgangen til rapporten, ligesom til Bovrup-arkivet over medlemmer af DNSAP.

Næsten alle personerne på listen blev alle anholdt i dagene efter besættelsen, hvor anholdelserne rundede ca. 20.000 personer. Heriblandt blev mange idømt straffe efter krigen, mens andre blev frikendt, da anholdelserne blev foretaget på baggrund af lemfældige beviser eller efter hævnmotiver. Skal man give disse anholdelser et positivt udsagn med på vejen, kan man sige, at de må formodes i nogen tilfælde at have hindret folk i at udøve selvjustits mod formodede tyske sympatisører.

Som anført i Forordet til den dupliserede Liste (Liste I) er der foretaget en vis Klassificering af de i närvärende trykte Liste (Liste II) omhandlede Personer.

Denne Klassificering er principielt foretaget efter följande Retningslinier, idet der efter Teksten for hver enkelt Person enten er anført en Farveangivelse (BLAA, GUL, GRAA, LILA) eller intet er anført:

BLAA: Personer, der har stukket 3 eller flere Personer, har deltaget i Razziaer eller gjort sig skyldige i et uafgjort strafbart Forhold, f. Eks. skudt paa en Folkemängde el. lign.,

GUL: tyske Militärpersoner uden särilig Tjeneste, uniformerede Danskere i tysk Tjeneste (Frikorps, Waffen-SS, Vagtkorps, HIPO, Schalburgkorpset, Sommerkorpset), alle »Zeitfreiwillige», menige Medlemmer af SK,

GRAA: Personer, der har stukket 1—2 Personer, og hvorum Kilden er kendt, alle höjere danske Tjenestemänd og större Forretningsmänd, der har gaaet Tyskernes Ärinder eller har arbejdet for Tyskerne (Värnemagere), menige Medlemmer af Folkevärnet eller Landstormen,

LILA: alle övrige Personer, hvis Forhold skal göres til Genstand for närmere Undersögelse, Stikkere uden Kildeangivelse eller Personer, der blot formodes at väre Stikkere; endvidere alle danske Politi- og Militärpersoner, der ikke er medtaget under nogen af de foran nävnte Grupper, men som er kendt for Forbindelse under en eller anden Form med Tyskerne eller Nazisterne,

Uden Faneangivelse: danske Tjenestemänd af enhver Art (undtagen Politi og Militär), Sagförere, Läger, Skolefolk o. a. Personer i offentligt Hverv, o. a., der blot er kendt som Nazister eller nazistisk interesseret.

GENERALKOMMANDOEN, p. t. Stockholm i April 1945.

E. M. Nordentoft

Oberstlöjtnant,

Chef for Efterretningssektionen.

Den officielle beskrivelse af farvekoden for klassificeringen af de eftersøgte personer

Kilder:

Feltpolitidetachmentet, 31. juli 1944 – 20. juni 1945, Ole Degn Nielsen, Politihistorisk Selskab, 1985.

Brigaden, Den Danske Brigade i Sverige 1943-1945, Knud J. V. Jespersen, Gyldendal, 1993.